

Köyhyyttä kokevien eurooppalaisten 9. tapaaminen (9th EU Meeting of People experiencing Poverty)

Brysselissä 25.–26. kesäkuuta 2010

Vuosi 2010 on uuden alun aikaa

Yhteenvetokertomus

JOHDANTO

Noin 130 delegaattia (köyhyyttä kokevaa ihmistä) EU:n kaikista jäsenvaltioista ja Norjasta sekä 80 EU:n ja kansallisten instituutioiden, kansalaisjärjestöjen ja akateemisen maailman edustajaa osallistui yhdeksänteen köyhyyttä kokevien eurooppalaisten tapaamiseen. Tapaamisen painopisteet olivat 1) edellisten tapaamisten seurannan arviointi ja 2) tulevien EU-toimien prioriteetit hyödyntäen Euroopan köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan teemavuotta 2010 lähtökohtana uudelle alulle.

Tapaamisen järjesti EU:n puheenjohtajavaltio Espanja, jonka nimissä Isabelle MARTINEZ toivotti osallistujat tervetulleiksi ja toivoi, että tapaamisen anti olisi selkeästi näkyvässä EU-teemavuoden 2010 loppupäätelmissä. Teemavuoden 2010 johdosta tapaaminen järjestettiin nyt ensimmäisen kerran Euroopan parlamentin tiloissa. Parlamentin työllisyys- ja sosiaaliasioiden valiokunnan puheenjohtaja, Euroopan parlamentin jäsen Pervenche BERÈS toivotti tapaamisen osallistujat tervetulleiksi ja peräsi Eurooppaan uudenlaista tasapainoa talous- ja sosiaalipolitiikan kesken. Hän korosti, että EU:n on kuunneltava kansan ääntä nykyistä paremmin. Avaussessiossa kahdeksannen tapaamisen järjestäjien edustaja Ms Adelia FERNANDES painotti köyhyyttä kokevien ihmisten sananvallan ja sosiaalisen osallisuuden prosessiin osallistumisen merkitystä.

AIEMPIEN TAPAAMISTEN SEURANNAN ARVIOINTI

Vastatakseen toiveisiin eurooppalaisten tapaamisten vaikutusten esittelystä Euroopan esitteli taulukon (ks. alla), jossa pyrittiin kuvaamaan tapaamisissa käytyjen keskustelujen ja komission toimien välisiä yhteyksiä. Komission edustajat (Lenia SAMUEL, varajohtaja, ja Antonia CARPARELLI, sosiaalisen osallisuuden yksikön päällikkö, työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioiden pääosasto) esittelivät tapaamisessa taulukon sisältämää informaatiota. EAPN on tilannut Belgian sosiaaliministeriön tuella eurooppalaisten tapaamisten vaikutuksia käsittelevän tutkimuksen, jonka alustavia tuloksia esiteltiin tapaamisessa.

Euroopan komission laatima taulukko: köyhyyttä kokevien eurooppalaisten tapaamisissa esitettyjen vaatimusten seuranta

ALUE 1: YLEISLUONTEISET TAVOITTEET	
<i>Tapaamisissa esitetyt vaatimukset</i>	<i>Komission toimet</i>
Talous- ja sosiaalipolitiikan välisen kuilun kaventaminen	EUROOPPA 2020: köyhyyden vähentämisen kantava tavoite, uudet sosiaaliset suuntaviivat seurannan takaamiseksi
Aktiivisen osallisuuden ja siirtolaisten aseman edistäminen, lasten köyhyyden torjunta	Aihealueita on seurattu, ja seurantaa aiotaan jatkaa komission työohjelmassa.
Tiedotusvälineiden merkitys	Nimeämällä vuosi 2010 köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan teemavuodeksi haluttiin nostaa asiaa esille ja saada sille näkyvyyttä tiedotusvälineissä.
ALUE 2: TALOUDELLINEN OSALLISUUS	
<i>Tapaamisissa esitetyt vaatimukset</i>	<i>Komission toimet</i>
Mikroluottojärjestelyjen edistäminen	Uusi itsenäisille ammatinharjoittajille ja nuorille tarkoitettu mikroluottojärjestely, jota rahoitetaan osin PROGRESS-ohjelman kautta
Ihmisarvoisen elämän mahdollistava vähimmäistulo	<ul style="list-style-type: none"> • Vuoden 2008 suositus aktiivisen osallisuuden edistämisestä sisältää tämän vaatimuksen. • Seurantaraportti vähimmäistulojärjestelmien asianmukaisuudesta jäsenvaltioissa • Euroopan parlamentin mietintö, joka kannattaa köyhyyserojen ylittäviä vähimmäistulojärjestelmiä • Painopistealue vuoden 2010 pyöreän pöydän tapaamisessa ja epävirallisessa ministerikokouksessa
ALUE 3: ASUMISEEN LIITTYVÄ SYRJÄYTYMINEN JA ASUNNOTTOMUUS	
Asunnottomuuden on oltava toimien keskipisteessä.	Asunnottomuuden teemavuosi 2009, tulokset vuoden 2010 yhteisessä raportissa
Asumisen pitäisi olla yksi rakennerahastojen painopisteistä.	Päätös rakennerahastovarojen käytön lisäämisestä asuntokannan kohentamiseksi
ALUE 4: PALVELUT	
Yleinen oikeus sosiaalipalvelujen käyttöön	Määritetty aktiivisen osallisuuden kolmanneksi pilariksi
Edulliset ja laadukkaat terveydenhuoltopalvelut kaikille	Komission tiedonanto terveyserojen vähentämisestä
Yhdenvertaiset koulutusmahdollisuudet	EUROOPPA 2020 -strategia: koulupudokkaiden määrän vähentäminen kantavana tavoitteena, Nuoret liikkeellä -lippulaivahanke
Edullisen energian ja muiden perushyödykkeiden saatavuus	EU:n energiapaketissa keskitytään myös energiaköyhyyteen.
ALUE 5: OSALLISTUMINEN	
Osallistumisen on oltava säännöllistä,	Painopiste EU:n köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen

muodollista ja rakenteeltaan jäsenneiltyä.	torjunnan foorumissa
Vuoropuhelu kaikilla tasoilla	EU:n köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vastainen foorumi pyrkii kehittämään sosiaalialan avoimessa koordinoitimenetelmässä mainittujen sidosryhmien osallistumista.
Köyhyyttä kokevien ihmisten osallistuminen	Sosiaalialan avoimen koordinoitimenetelmän keskeinen tavoite, EU:n teemavuosi 2010, asian edistäminen EU:n köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan foorumissa
Osallistumisen seurannan indikaattorit	Komissio on tukenut juuri valmistunutta tutkimusta sidosryhmien osallistumisesta.

Danielle DIERCKX Antwerpenin yliopistosta Belgiasta kertoi, että tutkimuksessa käsitellään seuraavia kysymyksiä:

- Mikä on köyhyyttä kokeviin ihmisiin kohdistuva vaikutus?
- Mikä on kansalaisyhteiskunnan toimijoihin / instituutioihin kohdistuva vaikutus?
- Mikä on köyhyyspolitiikkaan kohdistuva vaikutus (EU + kansallinen taso)?
- Miten tapaamisiin osallistumista arvioidaan?

Alustavat tulokset osoittavat, että tapaamisiin osallistumista arvioitiin hyvin myönteisesti, sillä jokainen kysymys keräsi vähintään 75 % myönteisiä vastauksia. Tapaamisten vaikutuksessa politiikkaan havaittiin kuitenkin kiinnostava ristiriita – 59 % poliittisista päättäjistä uskoo tapaamisten vaikutusten näkyvän politiikan teossa, mutta 78 % köyhyyttä kokevista ihmisistä arvioi, että tapaamisilla on poliittiseen kehitykseen vain vähän tai ei minkäänlaista vaikutusta.

Tutkimuksen tulokset julkistetaan kokonaisuudessaan sosiaalisen osallisuuden pyöreän pöydän keskusteluissa (lokakuu 2010).

EU-TOIMIEN TULEVAT PAINOPISTEET

Työpajoissa tarjoutui mahdollisuus arvioida tapaamisten vaikutusta, mutta lähinnä niissä keskityttiin tulevia painopisteitä koskeviin ehdotuksiin. Osallistujat merkitsivät toivomuksensa kuutioihin, jotka esiteltiin päätösistunnossa.

Työpajaraportti: Esittelijä kokosi työpajojen tulokset seuraavien kolmen kysymyksen alle:

Mitä köyhyys merkitsee vuonna 2010? Vaikka köyhyyden olemassaolo yhä kielletään, se on täyttä totta vuonna 2010. Köyhyyttä ei voi rajata yhteen osatekijään, vaan se on monitahoinen ilmiö, jonka kaikki tahot liittyvät toisiinsa. Kunnollista asuntoa ei voi saavuttaa ilman asianmukaista tulotaso, ja nämä seikat liittyvät myös terveyteen. Moninaisen asian sulauttamiseksi yhteen tarvitaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Köyhyyttä kokevat ihmiset eivät kuitenkaan ole yhtenäinen ryhmä, joten sen monimuotoisuus on otettava huomioon, jotta strategiat voisivat olla tehokkaita. Jotta ilmiön moninaisuudelle voitaisiin tehdä oikeutta, on vältettävä liian laajaa määritelmää sekä rajoittavia indikaattoreita, jotka pitäytyvät pelkässä talouskasvussa eivätkä ota huomioon sosiaalista suojelua kokonaisuudessaan.

Ketkä haluavat torjua köyhyyttä? Päätöksentekijöiden on korostettava toimiensa näkyvyyttä ja otettava köyhyyttä kokevat ihmiset huomioon ajattelussaan, toiminnassaan ja arvioinnissaan. Köyhyyttä kokevien ihmisten osallistumisesta on tullava poliittisten toimien ja strategioiden ydin prosessissa, jossa poliittiset päättäjät myös vastaavat päätöksistään. Aluksi osallistumista on helpointa toteuttaa

paikallistasolla, jolta ponnistetaan ylemmille tasoille aina EU:ta myöten. Jotta köyhyyttä kokevien ihmisten asiaa voidaan tehokkaasti edistää, osallistumisen on kohdattava todellista, vastuullista poliittista tahtoa. Delegaattit ja poliittiset päättäjät pahoittelivat sitä, että teorian ja todellisuuden välillä ammottaa yhä suuri kuilu. Vaikka oikeudet on kirjattu lainsäädäntöön, niitä ei aina kunnioiteta tai toteuteta.

Miten köyhyyttä on torjuttava? Olemassaolevan välineistön, politiikan ja lainsäädännön (perusoikeuskirja, EU-rahastot jne.) käyttöä on parannettava julistusten ja todellisuuden välisen kuilun pienentämiseksi/poistamiseksi. Köyhyyden käsittely vaatii kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Köyhyyttä oli eittämättä olemassa jo ennen nykyistä kriisiä, mutta kriisi pahensi köyhyyttä heikentämällä jo ennestään heikossa asemassa olleiden ihmisten tilaa. Sosiaalietuuksia ei siksi saa leikata. Päivittäinen hengissä pysyminen ei saa perustua vapaaehtoiseen solidaarisuuteen.

Yksi tärkeä tavoite on **asuinolojen** parantaminen. Jokaisella EU-kansalaisella on oltava asianmukainen asunto, joka on ihmisarvoisen elämän merkittävin ehto. Asianmukaisen asunnon saaminen on vaikeaa, ja etenkin **energiakustannukset** ovat kohonneet valtavasti.

Suuret tuloerot ja korkeat lainojen korot ovat korostuneet, mikä on tehnyt kiireellisen keskustelun **asianmukaisesta vähimmäistulosta** välttämättömäksi.

Lähtötilanteissa on ehdottomasti murrettava köyhyyden kehä osoittamalla resursseja **lapsiköyhyyden** torjuntaan. Lasten tarpeisiin vastaaminen on kaikkien tarpeisiin vastaamista: asunnot, terveys, palvelujen saatavuus, tulot, työllisyys jne. Lapsiköyhyyden torjuminen on köyhyyden kaikkien tekijöiden torjumista, ja siinä tarvittavien ratkaisujen on otettava huomioon myös **perheiden köyhyys**. **Koulutuksen** saatavuus on perusehto lasten tulevaisuudennäkymien parantamiselle. **Sosiaalipalvelujen** saatavuus on yksi keino kohentaa perheiden tilannetta.

Myös mahdollisuuksien luomista **kunnollisen työn** saamiseksi korostettiin.

Ehdotettuun Euroopan köyhyydentorjuntafoorumiin on saatava osallistumaan kaikki sidosryhmät, myös köyhyyttä kokevat ihmiset. Köyhyyttä kokevien ihmisten on **osallistuttava** työhön prosessin alusta aina politiikan täytäntöönpanoon, tarkkailuun ja arviointiin. Jotta osallistuminen olisi myönteinen kokemus, päätöksentekijöiden on vastattava päätöksistään ja tehtävä niistä avoimia.

KOMMENTOINTIA

Työpajareportteja kommentoivat Juan MATO, sosiaalipolitiikan sekä perhe- ja lapsiasiain osaston pääjohtaja, Espanjan terveys- ja sosiaaliministeriö, Robert VERRUE, pääjohtaja, työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioiden pääosasto, Ludo HOREMANS, EAPN:n puheenjohtaja, Aurelio FERNANDEZ LOPEZ, Euroopan sosiaalisen suojelun komitean puheenjohtaja, sekä Phillipe COURARD, sosiaalisesta integraatiosta ja köyhyyden torjunnasta vastaava valtiosihteeri, EU-puheenjohtajavaltio Belgia. He vakuuttivat delegaateille, että tapaamisten annilla on merkitystä politiikanteossa. Kaikki kommentoivat työpajareporttien herättämiä ajatuksia omalla alueellaan.

Tapaamisen lopussa Erzsebet BARTA Unkarin sosiaaliministeriöstä arvioi EU-tapaamisten olevan ainutlaatuisia, sillä niissä köyhyyttä kokevat ihmiset voivat kertoa kokemuksistaan ja käytännöistään. Tapaamisen arvokkainta antia on hyvien käytäntöjen vaihto ja yhteistyön vahvistaminen toimijoiden kesken. Barta sitoutui vuoropuhelun jatkamiseen, ja Unkari järjestääkin 10. tapaamisen vuonna 2011.